

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

Les cartes que no lliguen

És evident que el cop d'Estat que tingué lloc a l'URSS fou de gran efecte, produí una esgarrifança que va recórrer, de punta a punta, la capa de la terra. Tots els comentaristes polítics (fins i tot els qui només ho som d'afició) hi han dit la seva, els uns com a analistes i alguns altres com a profetes. Què passarà a partir d'ara?

Hi ha hagut una curiosa inclinació a establir comparances entre el 23-F i l'actuació de la junta facciosa que va destituir Gorbaxov. Hi ha qui diu que la comparació és encertada i d'altres opinen que una cosa no té res a veure amb l'altra. Per la meua banda (tot i reconèixer amb franquesa la meua falta d'autoritat en la matèria) a mi em sembla que sí, que els dos fets històrics presenten notables analogies.

Vaig dir, ja fa temps, que a parer meu el 23-F havia triomfat, però que es tractava d'un cop d'Estat a la moderna, amb una escenografia que distreia del veritable argument de l'obra representada. Després, de mica en mica, s'ha anat reconeixent que l'anomenada transició democràtica va frenar el seu procés democratitzador, sobretot pel que fa a la consolidació de l'autonomia a les comunitats històriques. Sense presses, però amb una regularitat controlada, tots els responsables d'aquell alçament van recobrar la llibertat, a excepció d'un d'ells que no se sap ben bé si pateix els rigors de l'ergàs-

tul o té un retir reposat i suportable, d'aquells que no arriben a fer pena.

Després dels trets al Parlament i de la commoció generalitzada, personatges famosos que havien tingut un paper important en la transició van dimitir o passaren a la reserva, amb una punta de misteri. El partit que havia assumit el principal protagonisme del canvi es va dissoldre i desaparegué de l'escena política gairebé sense acomiadar-se.

Ara, dic jo, caldrà veure què passa a la Unió Soviètica. Ja és estrany que, tot just en iniciar-se la revolta, Xevardnadze expressés públicament els seus dubtes sobre l'actitud de Gorbaxov, del qual digué que no es podia estar segur de si havia estat víctima o un dels inductors. És un dubte terriblement pertorbador. Si figura que la *perestroika* s'ha salvat, però, en canvi, el seu cap més visible ha caigut en desgràcia, els càlculs polítics seran complicadíssims.

Hi ha un aspecte que tothom ha pogut comprovar: els tancs que els militars van treure als carrers de Moscou eren passats de moda. Els soviètics han demostrat al món sencer que en tenen de molt millors. Els que vam veure per TV tenien un

aire de poca convicció bèl·lica, avançaven —quan ho feien— com si no volguessin causar molèsties i s'encallaven davant de noses petites. Els manifestants hi pujaven amb un posat festiu i alguns desplegaven lones damunt les cobertes dels vehicles, de manera que deixaven els conductors a les fosques. És veritat que hi van haver desgràcies, però es parla de quatre morts, a tot estirar cinc, un nombre que és cosa corrent (més aviat moderada) en els accidents de trànsit que es produeixen en un dia normal de qualsevol gran ciutat del món.

L'espectacle era tan desconcertant que Stanislaw Tyminski, ex-candidat a la presidència de Polònia, va dir el dia 22 del proppassat mes d'agost que "els fets ocorreguts a l'URSS es podien qualificar de teatre soviètic de marionetes".

Les coses van tan de pressa, que qui sap què passarà, sobretot amb els moviments independentistes d'algunes repúbliques, i com quedarà el Tractat de la Unió. Potser sí que els qui han mogut els fils de les marionetes tenien molt meditat l'argument de l'obra representada.

Pere Calders